

Factsheet Bevolking

Trends en cijfers over de Friese inwoners

Inleiding

Fryslân heeft net als andere plattelandsregio's te maken met demografische veranderingen. Het gaat om ontgroening, (dubbele) vergrijzing en individualisering¹. Tussen 2011 en 2015 ging dit ook nog gepaard met een afname van het aantal inwoners. Regionaal en lokaal is hier nog steeds sprake van. Hoewel de verwachtingen rondom migratie onzeker zijn (afgelopen jaren viel de (asiel)migratie hoger uit dan volgens de vigerende provinciale Bevolkingsprognose van 2020 werd verwacht), zal het groeiende sterfte-overschot er na 2033 voor zorgen dat het inwonertal van Fryslân toch weer afneemt. Hoewel een afname van de bevolking gevolgen heeft voor het draagvlak van voorzieningen, brengen de demografische veranderingen een grotere opgave met zich mee. Een ouder wordende bevolking heeft andere behoeften ten aanzien van bijvoorbeeld onderwijs, zorg, wonen en mobiliteit.

Laatste wijziging: 20-06-2023

Highlights

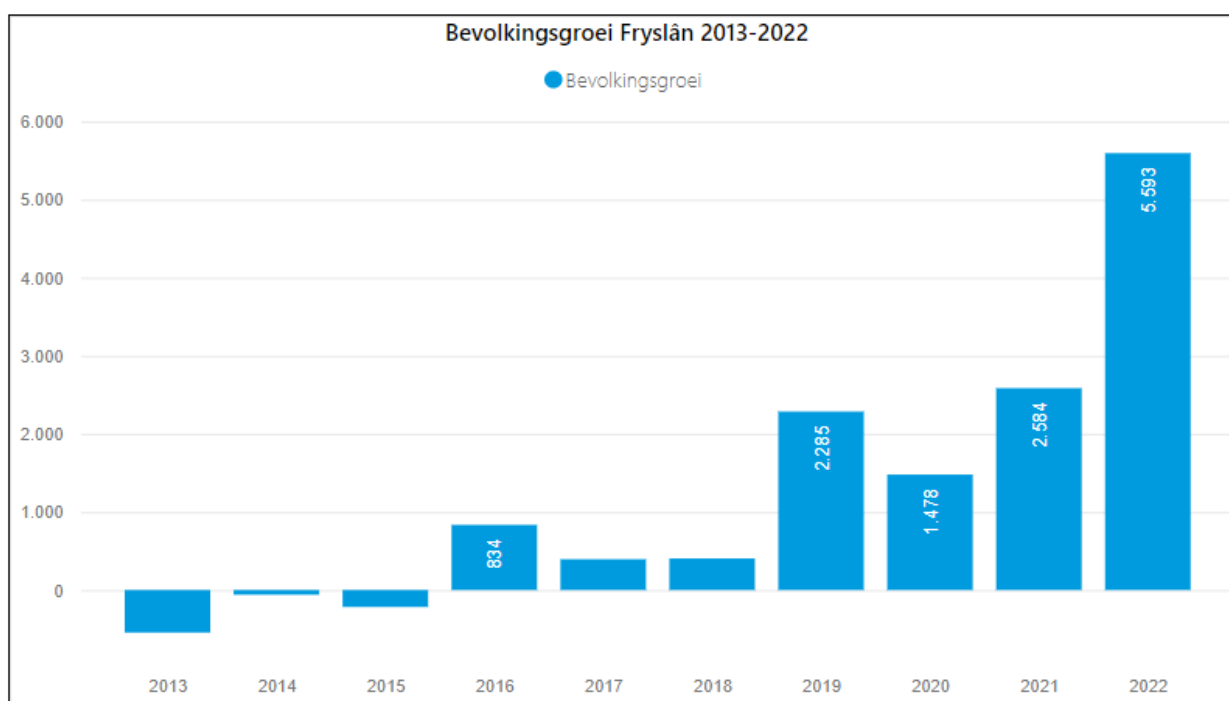
- *Het inwonertal van Fryslân is tussen 2013 en 2023 met 1,9% gegroeid. Wel vond deze groei met name in de laatste vier jaar plaats als gevolg van een hoog aantal asielmigranten en als gevolg van de instroom van Oekraïners.*
- *Het aandeel 65-plussers is in deze periode met 24% gegroeid. In absolute zin gaat het om 28.000 extra 65-plussers. Daarmee is nu 22,5% van Friesland 65 jaar of ouder.*
- *Daarnaast is er nog sprake van dubbele vergrijzing. Binnen de groep 65-plussers neemt naar verhouding het aantal 75-plussers extra toe.*
- *Fryslân kent sinds 2015 een sterfteoverschot. Gezien de verdergaande vergrijzing en ontgroening zal dit sterfteoverschot naar de toekomst toe alleen nog maar groter worden.*

¹ Ontgroening = het aandeel jongeren neemt af. Dubbele vergrijzing = het aandeel ouderen neemt toe en daarbinnen neemt de groep 75-plussers naar verhouding meer toe. Individualisering = in dit verband bedoelen we het kleiner worden van de gemiddelde huishoudensgrootte.

Inwonertal

Op 1 januari 2023 telde Fryslân 659.612 inwoners. Dit is 3,7% van de ruim 17,8 miljoen Nederlanders. Hiervan woont bijna 31% in de vier grootste steden (Leeuwarden, Drachten, Sneek en Heerenveen) en 7,5% in de 230 kernen kleiner dan 500 inwoners.

In 2022 is het inwonertal van de provincie met 5.593 personen gegroeid. De natuurlijke aanwas lag op -1.295 en het migratiesaldo op 6.888. Het is sinds de start van de statistiek in 1972 niet eerder voorgekomen dat er zoveel aanwas via migratie naar Fryslân is gekomen. Sinds 2013 zijn er 12.750 personen bijgekomen (een groei van 1,9%). Er is echter geen sprake van een geleidelijk groeipad. Tot 2016 was er sprake van een afname van het aantal inwoners. Tussen 2016 en 2018 nam de bevolking licht toe en in de laatste vier jaar was bevolkingsgroei relatief fors, vooral als gevolg van een verhoogde buitenlandse migratie inclusief de instroom van Oekraïners (zie ook factsheet Migratie). Regionaal en lokaal verschilt de bevolkingsontwikkeling. Hoewel het inwonertal voor heel Fryslân de afgelopen vier jaar dus fors is toegenomen zijn er in die vier jaar ook diverse gemeenten geweest die 1 of 2 jaren een afname van het inwonertal hebben gekend. Dat betrof onder andere Smallingerland, Opsterland, Ooststellingwerf en De Fryske Marren. Hier ligt ook een relatie met de uitstroom van asielzoekers/statushouders.

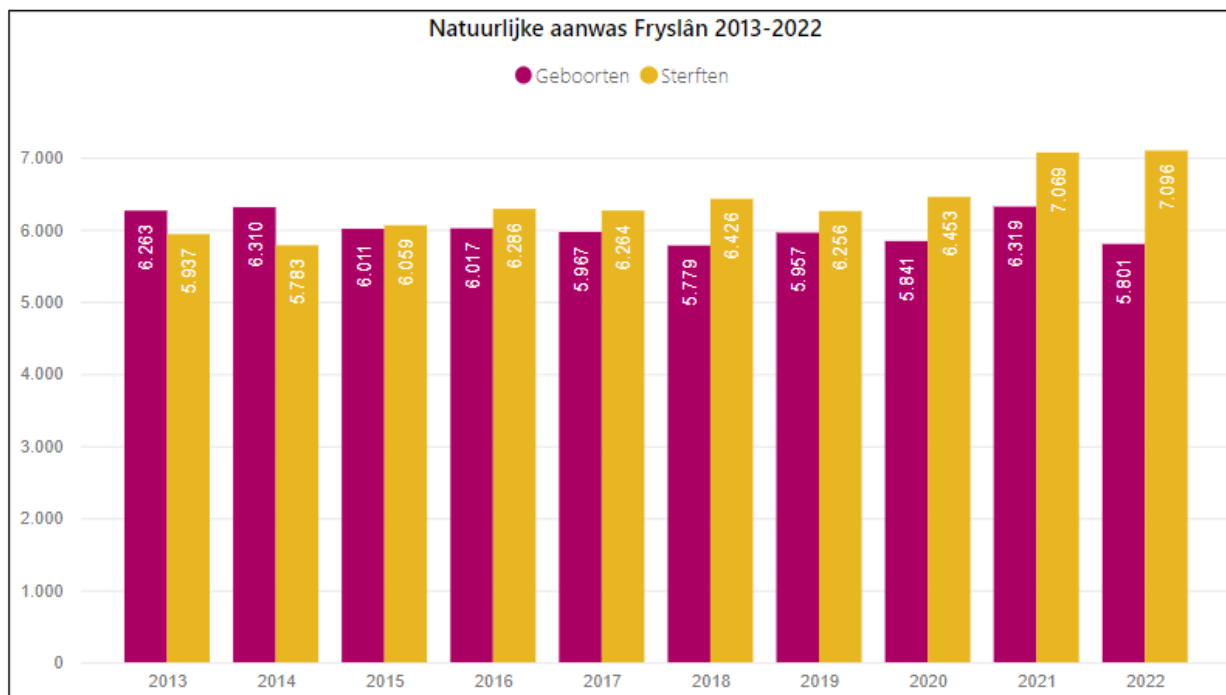

Figuur 1: Bevolkingsgroei Fryslân 2013-2022. Bron: CBS.

Geboorte

Het aantal geboorten in Fryslân lag in 2022 met 5.801 op het niveau van de periode 2018-2020. Het uitzonderlijk aantal geboorten van 6.300 in 2021 hield naar alle waarschijnlijkheid dus duidelijk verband met de lock-downs in 2020/2021 als gevolg van Corona-pandemie². De verwachting voor de lange termijn trend is dat het aantal geboorten af zal nemen. Het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd neemt af en het gemiddeld aantal kinderen dat een vrouw krijgt neemt ook af. Dit lag in 2020 op 1,7, waar dit rond het jaar 2000 nog op 2,0 zat. Dat dit verder afneemt heeft onder meer te maken met het hogere instabiliteit van relaties en de trend dat vrouwen eerst carrière willen maken voordat zij aan kinderen willen beginnen. In de praktijk komt dat uitstel deels tot afstel. Overigens ligt het gemiddeld kindertal in Fryslân wel ruim boven de landelijke trend. Voor Nederland lag dit aantal in 2020 op 1,54.

² [Hoogste aantal geboorten in 10 jaar tijd \(cbs.nl\)](#)

Figuur 2: Natuurlijke aanwas in Fryslân. Bron: CBS.

Sterfte

Het aantal sterfgevallen lag in 2022 met 7.096 op een niveau dat nog niet eerder zo hoog is geweest in Fryslân. De belangrijkste oorzaak hiervoor is de vergrijsde bevolking van Fryslân, maar mogelijk heeft ook de griepepidemie (mrt-mei en dec) en in minder mate Corona hier nog enige invloed op gehad. Op landelijk schaal lag het aantal sterfgevallen sowieso afgelopen drie jaar hoger dan normaal en verwacht. Naar schatting was er landelijk een oversterfte van jaarlijks rond de 15 duizend personen. In 2020 en 2021 als gevolg van de Corona-pandemie en in 2022 als gevolg van de griepepidemie. Op provinciale schaal heeft het CBS daar geen analyse op gedaan.

Natuurlijke aanwas

Als gevolg van het verder teruglopend aantal geboorten en het verder oplopend aantal sterfgevallen is het saldo van geboorte en sterfte (de natuurlijke aanwas) op provinciaal niveau al sinds 2016 negatief. In 2022 was er een sterfteoverschot van 1.295 personen. Deze negatieve natuurlijke aanwas zal zich naar verwachting nog lange tijd doorzetten. Rond 2050 wordt het grootste sterfteoverschot verwacht. Daarna is er ook nog een sterfte-overschot maar gaat dit geleidelijk weer richting nul. Dit impliceert dus dat Fryslân alleen nog groei zal kennen als er een positief migratiesaldo (meer vestiging dan vertrek) is én dat dit saldo dan ook hoger ligt dan het sterfteoverschot.

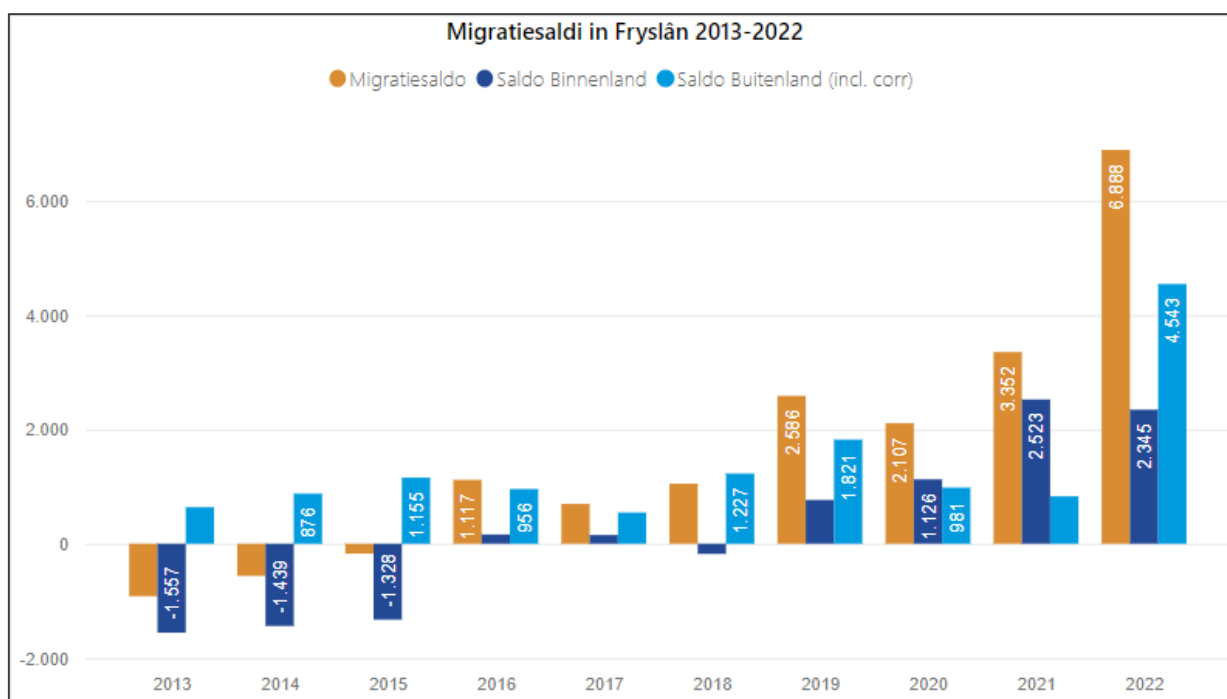
Migratie

De bevolkingsgroei die Fryslân sinds 2016 kent komt voort uit migratie. Het gaat dan om zowel buitenlandse migratie als binnenlandse migratie (vestiging vanuit andere provincies). De buitenlandse migratie kende in 2022 een hoogtepunt met een saldo van 4.543 personen. Een groot deel hiervan (Ruim 3 duizend) betreft instroom van Oekraïners. Daarnaast gaat het dan bijvoorbeeld om arbeidsmigratie, studiemigratie en asielmigratie. In 2020 en 2021 lag het buitenlands saldo aanzienlijk lager. Mede veroorzaakt door Corona. Toch is dit maar een deel van het werkelijke verhaal.

Via de statistieken van de binnenlandse migratie komen er ook buitenlandse migranten naar Fryslân. Dit heeft er mee te maken dat asielmigranten sinds 2016 in eerste instantie opgevangen en ingeschreven worden in zogenaamde Centrale Aanmeldlocaties (buiten Fryslân). Van daaruit worden ze overgeplaatst naar de Friese asielzoekerscentra. Een groot deel van het binnenlands saldo heeft dus ook met asielmigratie te maken en de trendbreuk in de statistiek van het binnenlands migratiesaldo per 2016 vindt daarin haar oorsprong.

We zien ook een zekere trend waarbij de periferie van Nederland aantrekkelijker wordt ten opzichte van de Randstad. Door Corona is deze trend nog ietwat versneld. Mensen willen weer wat ruimer wonen en de drukte in de Randstad trekt wat minder. Ook het werken vanuit huis, maakt het niet altijd meer noodzakelijk om nabij je werk te wonen.

Overigens heeft de druk op de woningmarkt en de stijgende huizenprijzen ook invloed op deze trends. Al zouden Friezen naar de Randstad willen verhuizen, dan gaat dat steeds minder makkelijk. Er is weinig aanbod in zowel huur als koop en de prijzen liggen in de Randstad veel hoger dan in Fryslân. Een gemiddelde jongere uit Fryslân komt er daardoor moeilijker tussen. Het oplopende binnenlands saldo komt dan ook mede voort uit een lager aantal vertrekkers. In het factsheet Migratie gaan we dieper op de migratietrends in.

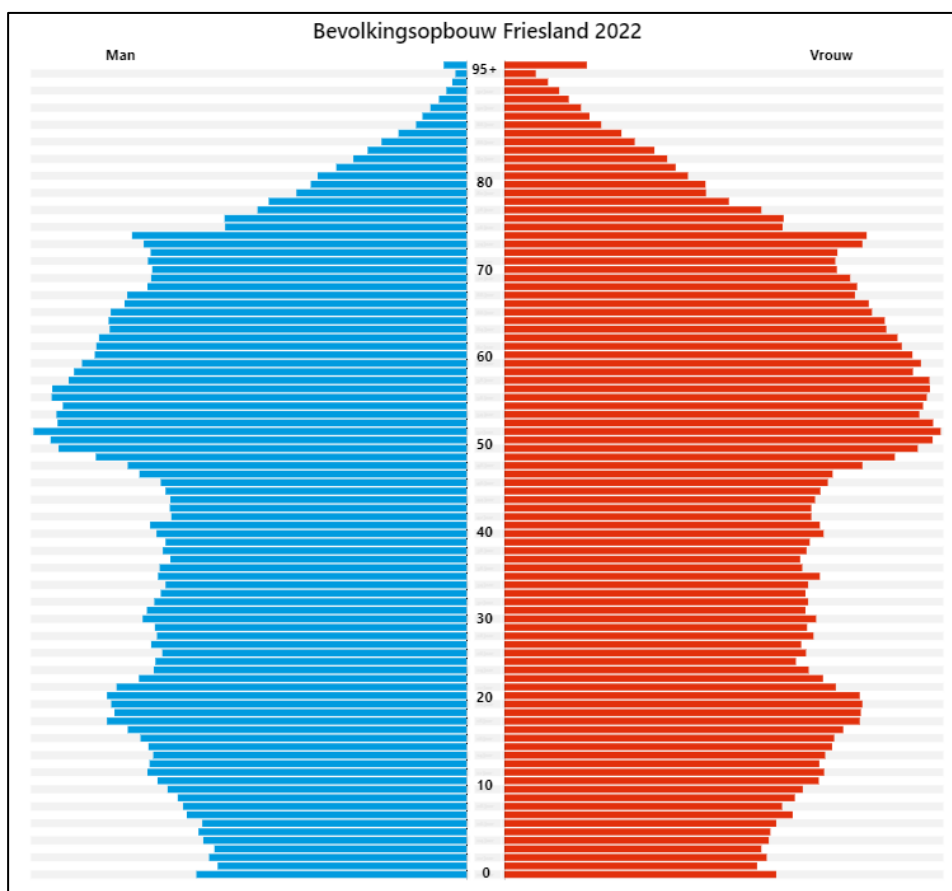
Figuur 3: Migratie in Fryslân. Bron: CBS.

Leeftijdsopbouw

Op dit moment is Fryslân één van de meest vergrijsde provincies van Nederland. In 2022 zijn bijna 147.000 Friezen 65 jaar of ouder. Dit is 22,5% van de inwoners. Landelijk ligt dit percentage op 20%. Regionaal gezien zijn de Waddeneilanden en Noordwest (exclusief Leeuwarden) het meest vergrijsd met 23,9% 65-plussers. Zuidwest en Zuidoost volgen met respectievelijk 23,7% en 23,1% en daarna Noordoost (22,5%). In de gemeente Leeuwarden is 19,3% van de bevolking 65 jaar of ouder.

27,6% van de Friezen is jonger dan 25 jaar. Dit percentage is landelijk ongeveer hetzelfde. Regionaal gezien kennen de Waddeneilanden met 25,8% het kleinste aandeel jongeren. Alleen de regio's Noordoost en Leeuwarden zitten met respectievelijk 28,4% en 29,3% boven het provinciaal gemiddelde.

In onderstaande bevolkingspiramide wordt de leeftijdsopbouw voor Fryslân getoond. De babyboom-generatie van na de Tweede Wereld oorlog is nu globaal tussen de 77 en 66 jaar. Hun nakomelingen zijn nu tussen de 56 en 46 jaar. In de piramide is daarna een relatief kleinere generatie te zien met een leeftijd van tussen de 45 en 25 jaar. Dit heeft onder andere te maken met de opmars van de anticonceptiepil, wat het mogelijk maakte voor vrouwen om het krijgen van kinderen tot latere leeftijd uit te stellen. Het gemiddeld aantal kinderen dat een vrouw in haar leven krijgt nam daardoor snel af. De leeftijdsgroep 15 tot circa 23 is dan weer relatief groot, maar dit komt vooral doordat dit de nakomelingen zijn van de relatief grotere groep 46 tot 56-jarigen. Een laatste opvallend aspect in de piramide is het afnemend aantal kinderen. Dit heeft ook haar oorsprong in de opbouw van de piramide. De leeftijdsgroep die nu voor de kinderen zou moeten zorgen is naar verhouding relatief klein (de 25 tot 40-jarigen). In 2021 zagen we weliswaar een opleving in het aantal geboortes, maar dit is ook beïnvloed door Corona. We zullen op termijn uit moeten gaan van steeds minder geboortes, hoewel er op relatief korte termijn wel een tijdelijke toename in het aantal geboortes valt te verwachten. De groep 15 tot 23 jarigen is naar verhouding namelijk weer iets groter. Zodra deze groep zich gaat settelen zal het aantal geboortes tijdelijk weer wat toenemen.

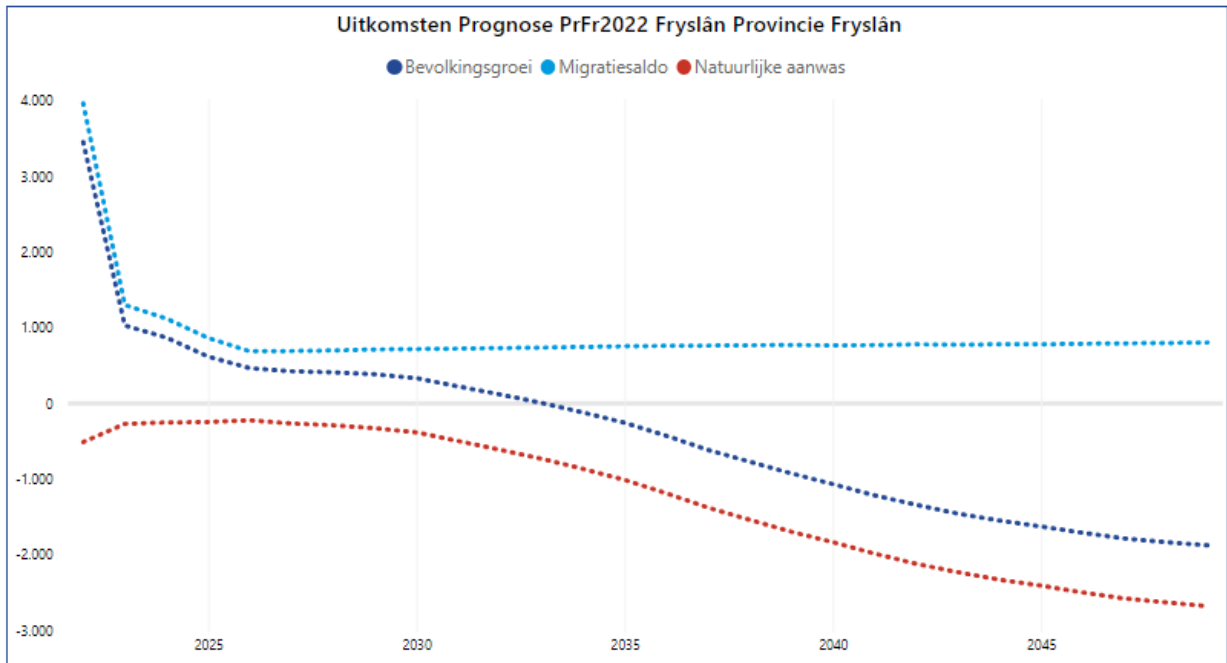

Figuur 4: Leeftijdsopbouw Fryslân 2022. Bron: CBS.

Kijken we naar de ontwikkeling van de verschillende leeftijdsgroepen dan zien we dat vooral het aantal 65-plussers een forse groei heeft door gemaakt in het afgelopen decennium. In 2013 waren er bijna 119 duizend 65-plussers, maar inmiddels is deze groep in de afgelopen tien jaar met circa 24% gegroeid tot bijna 147.000 personen. Binnen deze groep is het ook nog eens zo dat de grootste groei zit in het aantal 75-plussers. Deze groep is tussen 2013 en 2022 met 16 duizend gegroeid tot 66.500 (+31,4%). Het aandeel jongeren onder de 25 jaar nam in deze zelfde periode af met bijna 11.000 personen tot 180.237 (-5,6%).

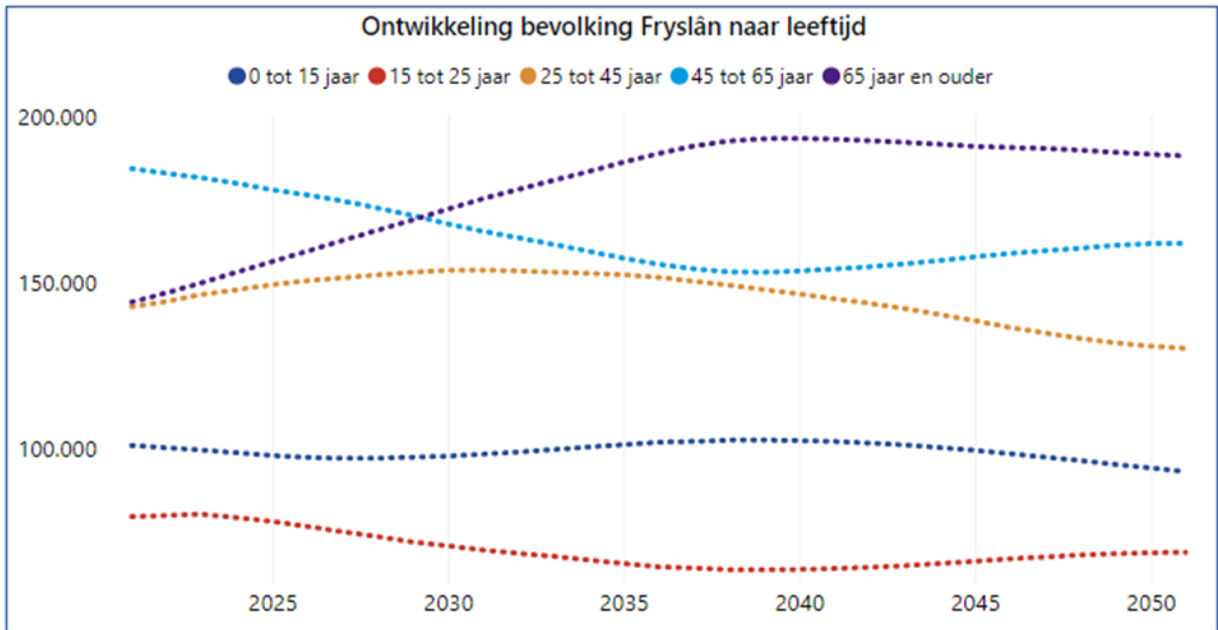
Bevolkingsprognose

Het inwonertal van Fryslân groeit sinds 2016 weer. Met name als gevolg van het buitenlands migratiesaldo (arbeids- en asielmigratie). Zie ook factsheet Migratie. De buitenlandse migratie - en dan nog specifiek de asielmigratie - is de meest onzekere factor bij het maken van een bevolkingsprognose. Geboorte en sterfte zijn beter te voorspellen. Fryslân heeft te maken met zowel ontgroening als vergrijzing. Dat proces is al een tijd aan de gang en zal zich verder doorzetten. Het sterfteoverschot zal naar de toekomst toe dan ook verder toenemen. In figuur 5 is de verwachte ontwikkeling geschetst.

Figuur 5: Prognose ontwikkeling inwonertal, migratiesaldo en natuurlijke aanwas in Fryslân. Bron: Prognose Bevolking en Huishoudens Fryslân 2022, Provincie Fryslân.

Het proces van ontgroening en vergrijzing zie je ook terug in figuur 6 waarin de verwachte ontwikkeling van de leeftijdsgroepen wordt weergegeven. De groepen tot 65 jaar stabiliseren of nemen af. Met name de groep 45 tot 65-jarigen gaat nog fors afnemen. Dit heeft tot gevolg dat juist het aantal 65-plussers flink gaat groeien. In het factsheet over de Prognose wordt hier nadere duiding bij gegeven.

Figuur 6: Prognose ontwikkeling leeftijdsgroepen in Fryslân. Bron: Prognose Bevolking en Huishoudens Fryslân 2022, Provincie Fryslân.

Bronnen en meer informatie

- [Centraal Bureau voor de Statistiek \(CBS\)](#)
- [Prognose Bevolking en huishoudens Fryslân 2022, Provincie Fryslân](#)
- [Factsheet Prognose, Provincie Fryslân](#)
- [Factsheet Huishoudens, Provincie Fryslân](#)
- [Factsheet Migratie, Provincie Fryslân](#)
- [Dashboard Prognose, Provincie Fryslân](#)
- [Dashboard Migratie, Provincie Fryslân](#)
- [Monitor Bevolking, Fries Sociaal Planbureau](#)